

۱- نمودار خط زمان دو قرن هجری را ترسیم کنید و رویدادهایی را که در این درس به آنها اشاره شده است، بر روی آن نشان دهید.

« پاسخ »

به عهده دانش آموز

۲- منابع تاریخی را که در این درس به آنها استناد شده است، فهرست کنید.

« پاسخ »

نهج البلاغه - ابن هشام السیره النبویه - کتاب الخراج - فتوح البلدان بلاذری

۳- چرا روند اسلام‌پذیری ایرانیان در سده نخست هجری کند بود؟

« پاسخ »

از اشاره‌های کوتاه منابع تاریخی می‌توان فهمید که در خلال فتح ایران عده کمی از ایرانیان به اسلام گرویدند. تعدادی از دهقانان و برخی از بزرگان محلی و بخشی از جنگجویان در جریان فتح اسلام به اسلام گرویدند. به عنوان مثال در جنگ قادسیه دسته‌ای از سپاه ساسانیان به دین اسلام درآمدند. اما در زمان خلافت بنی‌امیه روند پذیرش اسلام کم شد و به دلیل رفتار غیراسلامی حاکمان بود و آنها مسلمانان غیر عرب را از بخشی از حقوق اجتماعی محروم می‌کردند و گرفتن جزیه از کسانی که تازه مسلمان شده بودند.

۴- علل جنبش‌های اجتماعی و سیاسی ایرانیان را در دوران خلافت امویان توضیح دهید.

« پاسخ »

خلافت اموی در حقیقت دولت عرب‌گرا بود و نسبت به غیر عرب‌ها خشونت و نفرت خاصی نداشت و به تحقیر آنان می‌پرداخت. ایرانیان به‌خصوص مسلمانان ایرانی که موالی خوانده می‌شدند در برابر رفتارهای تحقیرآمیز بنی‌امیه در دو بُعد سیاسی نظامی و اجتماعی فرهنگی به مقابله و مبارزه پرداختند.

۵- روند فتح ایران پس از جنگ نهاوند، چگونه پیش رفت؟

« پاسخ »

پیروزی اعراب مسلمان در جنگ نهاوند سرنوشت حکومت ساسانی را قطعی کرد. فاتحان این پیروزی را فتح‌الفتوح نامیدند. به دنبال آن سپاهیان مسلمان از هر سوی داخل ایران پیش تاختند و تا دوران خلافت عثمان بیشتر شهرها و ولایت‌های مختلف را به جنگ یا صلح گشودند.

۶- زمینه‌های سیاسی شکست حکومت ساسانیان از اعراب مسلمان را شرح دهید.

« پاسخ »

از عوامل شکست قادسیه می‌توان به اختلاف‌های داخلی ایرانیان، ناامیدی رستم فرخزاد فرمانده سپاه ساسانی از پیروزی و همکاری برخی دهقانان و قبیله‌های ساکن با مسلمانان اشاره کرد. ضمن آنکه خبر پیروزی خیره‌کننده اعراب مسلمان بر رومیان در شام موجب تقویت روحیه و انگیزه جنگاوارن عرب در قادسیه شد.

۷- زرتشتیان کدام ناحیه به اطاعت مسلمانان و پرداخت جزیه گردن نهادند؟

(۱) یمن (۲) نجران (۳) بحرین (۴) یمامه

« پاسخ »

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. زرتشتیان ساکن بحرین به اطاعت مسلمانان و پرداخت جزیه گردن نهادند.

۸- اعراب مسلمان پس از محاصره و تسخیر «تیسفون» پایتخت ساسانیان در سال ۱۶ ق.، بقایای ارتش ساسانی را در کدام

جنگ شکست دادند؟

(۱) جلولا (۲) جسر (۳) نهاوند (۴) قادسیه

« پاسخ »

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. پس از سقوط تیسفون، بقایای ارتش ساسانی در جلولا گرد هم آمدند و با مهاجمان جنگیدند، اما شکست خوردند و بسیاری از آنان کشته شدند (۱۶ ق.).

۹- ساکنان کدام مناطق، در نتیجه‌ی مهاجرت گروهی از شیعیان و علویان به دیار آنان، با اسلام آشنا و مسلمان شدند؟

(۱) فارس و خراسان (۲) قم و اصفهان (۳) کرمان و سیستان (۴) مازندران و گیلان

« پاسخ »

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. ساکنان شهر قم و نیز شمار زیادی از مردم مازندران و گیلان در نتیجه‌ی مهاجرت گروهی از شیعیان و علویان به دیار آنان، با اسلام آشنا و مسلمان شدند.

- ۱۰- کدام گزینه، ویژگی جنبش‌هایی است که به خون‌خواهی ابومسلم و یا تکریم خاطره‌ی او در ایران صورت گرفت؟
- (۱) سلطه‌ی خلفای عباسی را بر تمام ایران سست کردند.
 - (۲) با استناد به آیات قرآن و روایات پیامبر، بر برابری تمامی اقوام تأکید می‌کردند.
 - (۳) رهبران این جنبش‌ها دارای ترکیبی از عقاید دینی و فلسفی اسلامی و غیراسلامی بودند.
 - (۴) پس از پیروزی بر حاکمان دست‌نشانده‌ی عباسیان، حکومت‌های مستقل ایرانی را تأسیس کردند.

« پاسخ »

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. رشته جنبش‌هایی که به خون‌خواهی ابومسلم و یا تکریم خاطره‌ی او صورت گرفت، برای سال‌های متمادی عباسیان را به زحمت انداخت. رهبران این جنبش‌ها دارای ترکیبی از عقاید دینی و فلسفی اسلامی و غیراسلامی مانند زرتشتی، مانوی و مزدکی بودند. هرچند این جنبش‌ها سرکوب شدند، اما سلطه‌ی خلفای عباسی را بر مناطق شرقی ایران خاصه خراسان سست کردند و زمینه‌ی مناسبی برای شکل‌گیری سلسله‌های ایرانی در آن مناطق فراهم آوردند.

- ۱۱- کدام‌یک از وقایع زیر، در فاصله‌ی زمانی میان نبرد «قادسیه» و نبرد «جلولا» به وقوع پیوست؟

- (۱) پیروزی خیره‌کننده‌ی اعراب مسلمان بر رومیان در شام
- (۲) بر تخت نشستن یزدگرد سوم
- (۳) شکست اعراب مسلمان از سپاه ایران در جنگ جسر
- (۴) تسخیر تیسفون به دست اعراب

« پاسخ »

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. اعراب مسلمان نخست در قادسیه سپاه ایران را به سختی شکست دادند (۱۴ ق.) و تیسفون پایتخت پرآوازه‌ی ساسانیان را پس از مدتی محاصره تسخیر کردند (۱۶ ق.). پس از سقوط تیسفون، بقایای ارتش ساسانی در جلولاگرد هم آمدند و با مهاجمان جنگیدند. یادآوری: پیروزی خیره‌کننده‌ی اعراب مسلمان بر رومیان در شام، بر تخت نشستن یزدگرد سوم و نبرد جسر یا پل، همگی پیش از جنگ قادسیه به وقوع پیوستند.

- ۱۲- در کدام جنگ اعراب مسلمان، با سپاهیان ساسانی، سرنوشت دولت ساسانی قطعی گردید؟
(۱) جسر	(۲) قادسیه	(۳) نهاوند	(۴) جلولا

« پاسخ »

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. سپاه ایران در جنگ «جسر یا پل» بیشتر متصرفات اعراب مسلمان را پس گرفت، عُمر، خلیفه‌ی دوم جنگاوران تازه نفسی را که از انگیزه‌ی معنوی و مادی بالایی برای جنگیدن برخوردار بودند، روانه‌ی ایران کرد. با سقوط تیسفون بقایای ارتش ساسانی در «جلولا» گردهم آمدند و با مهاجمان جنگیدند، اما شکست خوردند و بسیاری از آنان کشته شدند. پیروزی اعراب مسلمان در جنگ نهاوند سرنوشت حکومت ساسانی را قطعی کرد.

۱۳- کدام گزینه، از ویژگی‌های «جنبش شعوبی» در دوره‌ی حکومت اموی و دوره‌ی اول عباسی است؟

- (۱) مبارزه با خلافت بنی‌امیه و پیوستن به قیام‌های ضداموی
- (۲) فراهم کردن زمینه‌ی مناسب برای شکل‌گیری سلسله‌های ایرانی در مناطق شرقی ایران
- (۳) ترکیبی از عقاید دینی و فلسفی اسلامی و غیراسلامی مانند زرتشتی، مانوی و مزدکی
- (۴) تأکید بر برابری تمامی اقوام با استناد به آیات قرآن و روایات پیامبر

« پاسخ »

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. گروهی از اندیشمندان، شاعران و نویسندگان ایرانی با سیاست تعصب و تفاخرطلبی قومی و قبیله‌ای امویان، به مخالفت برخاستند و با استناد به آیات قرآن و روایات پیامبر، بر برابری تمام اقوام تأکید می‌کردند. اینان به شعوبیان معروف شدند. جنبش شعوبی در دوره‌ی اول عباسیان نیز هم‌چنان در عراق فعال بود.

۱۴- کدام گزینه، از ویژگی‌های «جنبش شعوبی» در دوره‌ی حکومت اموری و دوره‌ی اول عباسی است؟

- (۱) مبارزه با خلافت بنی‌امیه و پیوستن به قیام‌های ضد اموی
- (۲) فراهم کردن زمینه‌ی مناسب برای شکل‌گیری سلسله‌های ایرانی در مناطق شرقی ایران
- (۳) وجود ترکیبی از عقاید دینی و فلسفی اسلامی و غیراسلامی مانند زرتشتی، مانوی و مزدکی در رهبران آن
- (۴) تأکید بر برابری تمامی اقوام با استناد به آیات قرآن و روایات پیامبر

« پاسخ »

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. گروهی از اندیشمندان، شاعران و نویسندگان ایرانی با سیاست تعصب و تفاخرطلبی قومی و قبیله‌ای امویان به مخالفت برخاستند و با استناد به آیات قرآن و روایات پیامبر، بر برابری تمامی اقوام تأکید می‌کردند. البته عده‌ای از آنان در این کار به افراط کشیده شدند و از طریق مقایسه‌ی زندگی ایرانیان باستان با زندگی اعراب عصر جاهلیت، به تحقیر قوم عرب پرداختند. اینان به شعوبیان معروف شدند. جنبش شعوبی در دوره‌ی اول عباسیان نیز هم‌چنان در عراق فعال بود.

۱۵- ناامیدی «رستم فرخزاد»، فرماندهی سپاه ساسانی از پیروزی و همکاری برخی از دهقانان، از عوامل شکست ایرانیان از

اعراب در کدام جنگ بود؟

- (۱) قادسیه (۲) جولوا (۳) جسر (۴) نهاوند

« پاسخ »

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. از عوامل شکست قادسیه، می‌توان به اختلاف‌های داخلی ایرانیان، ناامیدی رستم فرخزاد، فرماندهی سپاه ساسانی از پیروزی و همکاری برخی دهقانان و قبیله‌های عرب ساکن سواد با مسلمانان اشاره کرد.

- ۱۶- نتیجه‌ی جنگ جسر (پل) سپاه ایران، با اعراب مسلمان در دوره‌ی پادشاهی یزدگرد سوم ساسانی کدام است؟
- (۱) مرزبانان ساسانی سبب شکست اعراب شدند.
 - (۲) محاصره‌ی شهر تیسفون، پایتخت ساسانیان به وسیله اعراب، در هم شکسته شد.
 - (۳) همکاری برخی دهقانان و قبیله‌های ساکن منطقه سواد با مسلمانان، سبب هزیمت سپاه ایران شد.
 - (۴) با شکست اعراب مسلمان، بیش‌تر متصرفات آنان از سرزمین ایران، پس گرفته شد.

« پاسخ »

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. در شرایطی که دربار ساسانی دچار اختلاف و آشفتگی بود، اعراب مسلمان در اواخر دوران خلافت ابوبکر به منطقه‌ی سواد حمله کردند و تعدادی از آبادی‌ها و شهرهای آن منطقه را به جنگ و صلح گشودند. اما حملات جدی آنان به ایران در زمان خلافت عمر بن خطاب صورت گرفت. زمانی که یزدگرد سوم بر تخت نشست، امور کشور کمی سامان یافت و سپاه ایران با شکست اعراب مسلمان در جنگ جسر (پل) بیش‌تر متصرفات آنان را پس گرفت.

- ۱۷- در کدام جنگ، پیروزی اعراب مسلمان، سرنوشت حکومت ساسانی را رقم زد؟
- (۱) جلولا
 - (۲) قادسیه
 - (۳) نهاوند
 - (۴) جسر

« پاسخ »

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. در شرایطی که دربار ساسانی دچار اختلاف و آشفتگی بود، اعراب مسلمان در اواخر دوران خلافت ابوبکر به منطقه‌ی سواد حمله کردند. اما حملات جدی آنان به ایران در زمان خلافت عمر بن خطاب صورت گرفت. اعراب مسلمان نخست در قادسیه سپاه ایران را شکست سختی دادند و تیسفون پایتخت پرآوازه‌ی ساسانیان را تسخیر کردند. بقایای ارتش ساسانی در جلولا هم شکست خوردند. پیروزی اعراب مسلمان در جنگ نهاوند، سرنوشت حکومت ساسانی را قطعی کرد. فاتحان این پیروزی را فتح الفتوح نامیدند.

- ۱۸- کدام مورد زمینه‌ساز آشنایی تدریجی ایرانیان با اسلام و گرویدن به آن گردید؟

- (۱) پیام برادری و برابری
- (۲) مهاجرت گسترده‌ی اعراب به ایران
- (۳) بهبود موقعیت سیاسی و اجتماعی ایرانیان در عصر خلافت عباسیان
- (۴) عکس‌العمل در برابر رفتار تحقیرآمیز و قوم‌گرایانه‌ی بنی‌امیه

« پاسخ »

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. اسلام دینی است جهانی و تمام مردم جهان مخاطب آن به شمار می‌روند. پیام برادری و برابری اسلام و سادگی مناسک و آداب اسلامی، از جمله جذابیت‌های این دین برای ایرانیان بود. مهاجرت گسترده اعراب مسلمان به ایران، زمینه‌ساز آشنایی تدریجی ایرانیان با اسلام و گرویدن به آن شد. سادات علوی و شیعیانی که برای نجات از ظلم امویان و عباسیان به میهن ما پناه آوردند، نقش مهمی در این زمینه داشتند.

۱۹- کدام مورد، زمینه‌ساز آشنایی تدریجی ایرانیان با اسلام و گرویدن به آن شد؟

- (۱) مهاجرت گسترده اعراب مسلمان به ایران
- (۲) پناه آوردن علویان و شیعیان از ظلم امویان و عباسیان به ایران
- (۳) حضور امام رضا (ع) و امامزادگان در ایران
- (۴) جذابیت‌های دین اسلام و سادگی مناسک آن

« پاسخ »

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. مهاجرت گسترده اعراب مسلمانان به ایران، زمینه ساز آشنایی تدریجی ایرانیان به اسلام و گرویدن به آن شد. سادات علوی و شیعیانی که برای نجات از ظلم امویان و عباسیان به میهن ما پناه آوردند، نقش مهمی در این زمینه داشتند. ساکنان شهر قم و نیز شمار زیادی از مردم مازندران و گیلان در نتیجه مهاجرت گروهی از شیعیان و علویان به دیار آنان با اسلام آشنا شدند. حضور امام رضا (ع) و امام زادگان در ایران نیز بر توجه و گرایش اجداد ما به اسلام تأثیر داشت.

۲۰- کدام گزینه درباره جنگ قادسیه صحیح است و به چه دلیل حکومت ساسانیان، زنجیره‌ای از پادگان - شهرها در

مرزهای جنوب غربی قلمرو خود ایجاد کرده بود؟

- (۱) فاتحان عرب پیروزی در ایسن جنگ را فتح الفتوح نامیدند - جنگ‌های پی‌درپی با روم غربی و حملات اقوام بیابانگرد در مرزهای شرقی
- (۲) پس از سقوط تیسفون بقایای ارتش ساسانی در قادسیه گردهم آمدند اما شکست خوردند - جنگ‌های پی‌درپی با روم غربی و حملات اقوام بیابانگرد در مرزهای شرقی
- (۳) در این نبرد بقایای ارتش اعراب مسلمان از ساسانیان شکست خوردند - هجوم قبایل بیابانگرد عرب مجاور مرزهای جنوب و جنوب غربی فلات ایران به شهرها و آبادی‌های مرزی ایران
- (۴) در اثر شکست سپاه ساسانی در این نبرد، تیسفون به دست اعراب مسلمان افتاد - هجوم قبایل بیابانگرد عرب مجاور مرزهای جنوب و جنوب غربی فلات ایران به شهرها و آبادی‌های مرزی ایران

« پاسخ »

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. اعراب مسلمان نخست در قادسیه سپاه ایران را به سختی شکست دادند (۱۴ ق) و تیسفون پایتخت پرآوازه ساسانیان را پس از مدتی محاصره تسخیر کردند.

در دوران باستان، قبایل بیابانگرد عرب که در کجاورت مرزهای جنوب و جنوب غربی فلات ایران می‌زیستند مکرر به شهرها و آبادی‌های مرزی میهن ما هجوم می‌آوردند و پس از غارت آن‌ها به درون بیابان‌های شبه جزیره عربستان عقب‌نشینی می‌کردند. به همین دلیل، حکومت ساسانیان، علاوه بر زنجیره‌ای از پادگان - شهرها که در مرزهای جنوب غربی قلمرو خود ایجاد کرده بود، دولت دست‌نشانده‌ای از طایفه عرب آل‌منذر (لخمیان) را در حیره بر سر کار آورد.

۲۱- کدام گزینه، مربوط به دوران حکومت معاویه است؟

- (۱) برخی از دیوانسالاران ایرانی به مناصب سیاسی و نظامی مهمی مانند وزارت، فرماندهی سپاه و حکومت شهرها و مناطق رسیدند.
- (۲) بیش تر شهرها و ولایات مختلف ایران یکی پس از دیگری به جنگ و یا صلح گشوده شد.
- (۳) ۵۰ هزار مرد جنگی عرب که به همراه اعضای خانواده شمار آنان به چند صد هزار نفر می‌رسید، به داخل ایران کوچ کردند.
- (۴) حجاج بن یوسف ثقفی والی ایران و عراق شد و به ایرانیان، خواه مسلمان و خواه غیرمسلمان ظلم زیادی کرد.

« پاسخ »

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. در زمان معاویه ۵۰ هزار مرد جنگی عرب که به همراه اعضای خانواده شمار آنان به چند صد هزار نفر می‌رسید، به داخل ایران کوچ کردند.

۲۲- ناامیدی رستم فرخزاد، فرمانده سپاه ساسانی از پیروزی و همکاری برخی دهقانان، از عوامل شکست ایرانیان از اعراب در کدام جنگ بود؟

- (۱) قادسیه
- (۲) جلولا
- (۳) جسر
- (۴) نهاوند

« پاسخ »

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. از عوامل شکست قادسیه، می‌توان به اختلاف‌های داخلی ایرانیان، ناامیدی رستم فرخزاد، فرمانده سپاه ساسانی از پیروزی و همکاری برخی دهقانان و قبیله‌های عرب ساکن سواد با مسلمانان اشاره کرد.

۲۳- کدام مناطق تحت تصرف ایران ساسانی، در زمان حیات پیامبر (ص) به اطاعت مسلمانان گردن نهادند؟

- (۱) یمن - بحرین - عمان
- (۲) بحرین - یمن - سواد
- (۳) سواد - خوزستان - عمان
- (۴) خوزستان - سواد - یمن

« پاسخ »

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. چون پیامبر خیر کشته شدن خسرو را به باذان داد، او به همراه دیگر ایرانیان، یمن اسلام آورد. علاوه بر یمن، در زمان پیامبر، اسلام به بحرین و عمان نیز راه یافت. مرزبان‌های ساسانی این دو منطقه در مقابل سپاهیان مسلمان تاب مقاومت نیاوردند و زرتشتیان ساکن بحرین به اطاعت مسلمانان و پرداخت جزیه گردن نهادند.

۲۴- گزینه‌های زیر از عوامل مؤثر بر اسلام آوردن مردم ایران است؛ به جز گزینه

- (۱) پیام برادری اسلام و سادگی مناسک و آداب آن
- (۲) آشنایی تدریجی ایرانیان با اسلام از طریق مهاجرت گسترده اعراب مسلمان به ایران
- (۳) درک و پذیرش جهان‌بینی توحیدی و پیام مکتب اسلام به دلیل یکتاپرست بودن ایرانیان
- (۴) علاقه‌ی زیاد مردم ایران به پیامبر و اهل بیت ایشان

« پاسخ »

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. عوامل مؤثر بر اسلام آوردن مردم ایران عبارت‌اند از: پیام برابری و برادری اسلام و سادگی مناسک و آداب اسلامی - آشنایی تدریجی ایرانیان با اسلام از طریق مهاجرت گسترده اعراب مسلمان به ایران - درک و پذیرش جهان‌بینی توحیدی و پیام مکتب اسلام به دلیل یکتاپرست بودن ایرانیان

۲۵- کدام گزینه در رابطه با عبارت‌های زیر صحیح است؟

(الف) این طایفه عرب در حیره توسط ساسانیان بر سر کار آمد و در برابر یورش اعراب بدوی از مرزهای ایران دفاع می‌کرد.

(ب) این حاکم ایرانی در یمن پس از شنیدن خبر کشته شدن خسرو پرویز به همراه دیگر ایرانیان یمن، مسلمان شد.
(پ) اعراب مسلمان نخست در این محل سپاه ایران را به سختی شکست دادند و تیسفون را پس از مدتی تسخیر کردند.

(ت) فاتحان عرب پیروزی در این جنگ را فتح‌الفتوح نامیدند.

(۱) آل منذر - باذان - قادسیه - نهاوند

(۲) لخمیان - باذان - جلولا - نهاوند

(۳) آل منذر - یوسف بن عمر - قادسیه - جسر

(۴) لخمیان - رستم فرخزاد - حیره - جسر

« پاسخ »

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. (الف) حکومت ساسانی، دولت دست‌نشانده‌ای از طایفه عرب آل منذر (لخمیان) در حیره بر سر کار آورد که در برابر یورش اعراب بدوی از مرزهای ایران دفاع کند.

(ب) باذان، حاکم ایرانی یمن که مأموریت داشت پیامبر را دستگیر کند، پس از شنیدن خبر قتل خسرو پرویز مسلمان شد.

(پ) اعراب مسلمان در محل قادسیه سپاه ایران را به سختی شکست دادند و تیسفون را تصرف کردند.

(ت) پیروزی اعراب مسلمان در جنگ نهاوند سرنوشت حکومت ساسانی را قطعی کرد و فاتحان اعراب این پیروزی را فتح‌الفتوح نامیدند.

۲۶- پس از ورود اعراب مسلمان به ایران، در کدام دوره زمانی اکثریت ایرانیان مسلمان شدند؟

(۱) با شروع فتوحات و پس از درک و پذیرش جهان‌بینی توحیدی اسلام

(۲) در دوره خلافت امام علی (ع) و پس از آشنا شدن با معارف اهل بیت (ع)

(۳) در دوره امویان و با مهاجرت گسترده اعراب مسلمانان به ایران

(۴) در قرون سوم تا پنجم هجری و با روی کار آمدن سلسله‌های ایرانی

« پاسخ »

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. به قدرت رسیدن سلسله‌های ایرانی در سده‌های سوم تا پنجم هجری، آثار و پیامدهای عمیق و گسترده‌ای بر ایران و ایرانیان داشت.

به دنبال بهبود موقعیت سیاسی و اجتماعی ایرانیان در عصر خلافت عباسیان، گرایش به اسلام در ایران شتاب گرفت و سرانجام با روی کار آمدن سلسله‌های ایرانی در گوشه و کنار ایران، اکثریت ایرانیان مسلمان شدند. پس از آنکه امیران ایرانی قدرت را به دست گرفتند و سلسله‌های حکومتی مستقلی برپا کردند، روند گرایش به اسلام شتاب بیشتری گرفت و اکثریت مردم ایران در دوره آنان به دین اسلام درآمدند.

۲۷- در کدام یک از جنگ‌های بین ساسانیان و اعراب، دسته‌ای از سپاهیان ساسانی به دین اسلام درآمدند؟

(۱) نهاوند

(۲) قادسیه

(۳) جلولا

(۴) جسر

« پاسخ »

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. در جنگ قادسیه دسته‌ای از سپاه ساسانیان به دین اسلام درآمدند و به اعراب پیوستند.

۲۸- کدام گزینه از عوامل سیاسی اوضاع ایران در آستانه ظهور اسلام نبود و عبارتهای «ضربه سنگینی به اقتصاد ساسانیان وارد آورد - ابهت و عظمت قدرت ساسانیان در این واقعه در چشم اعراب فرو ریخت - سپاه ایران در این نبرد با شکست اعراب مسلمان متصرفات زیادی از آنان پس گرفت - اختلافات داخلی ایرانیان و پیروزی خیره کننده اعراب مسلمان بر رومیان شام، از دلایل شکست سپاه ایران در این جنگ بود - سرنوشت حکومت ساسانیان در این جنگ قطعی شد» مربوط به کدام گزینه است؟

- ۱) اختلافات و نزاع بزرگان و اشراف - آشفته‌گی دربار ساسانی - قادسیه - جسر - نهاوند - جلولو
- ۲) نبردهای پی‌درپی با بیابانگردان در مرزهای شرقی - شیوع بیماری مرگبار وبا - از میان برداشتن دولت آل‌منذر - قادسیه - نهاوند - پل
- ۳) عدم همکاری دهقانان و قبیله‌های عرب ساکن سواد در مقابله با هجوم اقوام بیابانگرد در مرزهای نواحی شرقی - طغیان شدید رودهای دجله و فرات - شکست ساسانیان در ذوقار از قبیله‌های عرب مجاور مرزهای ایران - جسر - قادسیه - نهاوند
- ۴) جنگ‌های طولانی و پر خرج با روم در غرب - شکسته شدن بندها و سدها و آسیب به زمین‌های حاصل‌خیز آسورستان - نبرد ذیقار - جلولو - قادسیه

« پاسخ »

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. هم‌زمان با ظهور اسلام، وضعیت سیاسی و اجتماعی ایران چندان مناسب نبود؛ زیرا حکومت ۴۰۰ ساله ساسانی از یک‌سو، بر اثر جنگ‌های طولانی و پر خرج با روم در غرب و نبردهای پی‌درپی با اقوام بیابانگرد در مرزهای شرقی و از سوی دیگر به سبب اختلاف و نزاع بزرگان و اشراف دچار فرسودگی و ضعف شده بود.

شیوع بیماری مرگبار طاعون و طغیان شدید رودهای دجله و فرات و نابودی زمین‌های حاصل‌خیز آسورستان به اقتصاد ساسانیان ضربه سنگینی وارد کرد.

اندکی بعد با از میان برداشتن دولت آب‌منذر، دسته‌ای از سپاهیان ساسانی از قبیله‌های عرب مجاور مرزهای ایران در ذوقار شکست خوردند و ابهت و عظمت قدرت ساسانیان در چشم اعراب فرو ریخت.

سپاه ایران با شکست اعراب مسلمان در جنگ جسر یا پل بیشتر متصرفات آنان را پس گرفت.

از عوامل شکست قادسیه: اختلافات داخلی ایرانیان، ناامیدی رستم فرخزاد، فرمانده سپاه ساسانی از پیروزی و همکاری برخی دهقانان و قبیله‌های عرب ساکن سواد با مسلمانان، خبر پیروزی خیره کننده اعراب مسلمان بر رومیان در شام موجب تقویت روحیه و انگیزه جنگاوران عرب در قادسیه شد.

در جنگ نهاوند، سرنوشت حکومت ساسانیان قطعی شد.

۲۹- پس از فتح ایران به دست اعراب، نخستین هم‌زیستی مسالمت‌آمیز و همکاری میان ایرانیان با مهاجران عرب در کدام زمینه فراهم آمد؟

- ۱) تجارت و کشاورزی
- ۲) مبارزه با بنی‌امیه
- ۳) فرهنگی و اجتماعی
- ۴) دفاع از مرزها

« پاسخ »

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. به تدریج شرایط مناسبی برای هم‌زیستی مسالمت‌آمیز و همکاری میان ایرانیان با مهاجران عرب، نخست در زمینه تجارت و کشاورزی و سپس در زمینه‌های فرهنگی و اجتماعی به وجود آمد و کم‌کم مهاجران جذب فرهنگ ایرانی شدند.

۳۰- مخالفت گروهی از اندیشمندان، شاعران و نویسندگان ایرانی با سیاست تعصب و تفاخرطلبی قومی امویان، سبب پدید آمدن چه جنبشی شد؟

(۱) عباسیان (۲) بابک خرمدین (۳) شعوبیه (۴) مَقْنَع

« پاسخ »

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. گروهی از اندیشمندان، شاعران و نویسندگان ایران به مخالفت با سیاست تعصب و تفاخرطلبی قومی و قبیله‌ای امویان پرداختند و با استناد به آیات قرآن بر برابری همه اقوام تأکید کردند. اینان به شعوبیه معروف شدند.

۳۱- در کدام یک از جنگ‌های زیر، سپاه ساسانی اعراب مسلمانان را شکست دادند و بیشتر متصرفات را از آنها پس گرفتند؟

(۱) جلولا (۲) قادسیه (۳) نهاوند (۴) جِسر

« پاسخ »

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. سپاه ایران با شکست اعراب مسلمان در جنگ جِسر یا پُل (۱۳ ق.)، بیشتر متصرفات آنان را پس گرفتند.